

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКИХ ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМ У НІМЕЦЬКИХ НАУКОВИХ ТЕКСТАХ

Ткаченко Ю.В.

Інститут філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дослідженню функцій, які виконують лінгвокультури у наукових текстах про чужу культуру. Автором проілюстровано, зокрема, реалізацію функціонального потенціалу українських лінгвокультурем на прикладі наукового тексту німецькою мовою. Особлива увага приділяється при цьому розкриттю етнокультурної функції. Окрім того, автор уточнює зміст поняття «лінгвокультура» та порівнює погляди різних науковців щодо тлумачення цього поняття. У статті висвітлені також джерела репрезентації лінгвокультури.

Ключові слова: лінгвокультура, лінгвокультурологічна одиниця, культурологічний аспект перекладу, лінгвокультурологія, фонові знання, етнолінгвістика, лінгвальне й екстралінгвальне, етнокультурна функція.

Постановка проблеми. На початку ХХІ століття дослідження мови у діалозі культури і цивілізації набуває особливого значення. Тому за останні два десятиліття у зв'язку з активізацією міжнародних контактів акцентувалася увага на вивченні національних особливостей мовної свідомості представників різних лінгвокультурних спільнот. Сучасні науковці дотримуються думки про те, що національно-мовний образ світу як комплекс понять і відношень, що фіксується мовною системою певного етносу, виявляється на різних мовних рівнях та найбільше представляється у лексико-семантичній, фразеологічній та синтаксичній системах мови, а саме у групі слів і словосполучень, які втілюють етнічні риси. Саме завдяки лінгвокультурам проявляються особливості культури та народу тієї чи іншої країни. Проте найчастіше такі лексичні одиниці досліджуються на предмет їх функціонування та відтворення у художніх творах, тексти ж наукової літератури досі не привертали достатньої уваги дослідників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням культурологічних одиниць загалом у різних аспектах займаються дослідники сучасних літературних мов, стилістики, контрастивної лексикології, теорії та практики перекладу, лінгвокраїнознавства, етнолінгвістики тощо (А. Брагіна, Є. Верещагін, В. Воробйов, В. Костомаров, Л. Воскресенська, В. Манакін, Г. Томахін, Р. Зорівчак, В. Маслово, Г. Слишкін, Г. Скворонська, Г. Алімжанова, Н. Медвідь, З. Калета, Н. Фененко, Н. Арутюнова, В. Буряковська, А. Вежбицька, С. Воркачов, В. Карасик, Ю. Степанов, З. Попова, О. Хроленко та ін.).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наукова новизна роботи полягає у лакуарності досліджень даної теми у галузі зіставного мовознавства та перекладознавства в німецько-українському лінгвокультурному вимірі.

Мета статті полягає у визначенні функцій українських лінгвокультурем у німецьких наукових дослідженнях лінгвокультурного спрямування.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: уточнити визначення поняття «лінгвокультура»; виявити українські лінгвокультури у працях німецьких науков-

ців; визначити функції лінгвокультурем у наукових текстах про чужу культуру загалом, та про українську культуру.

Матеріалом дослідження слугує німецькомовна монографія Івана Сеньківа «Die Hirtenkultur der Huzulen», присвячена особливостям життя та побуту гуцулів. У своїй праці науковець змальовує цілісну картину гуцульського світу як самотньої частини світу українського, розкриває його історію, знайомить із багатогранною духовною та матеріальною спадщиною.

Виклад основного матеріалу. Поняття «лінгвокультура» як основна одиниця лінгвокультурології було введено у науковий обіг у 1997 році В. Воробйовим. За його словами, лінгвокультура має як власне мовне вираження («форму думки»), так і нерозривно пов'язане з ним «позамовне, культурне середовище», тобто ситуацію або реалію, яка у мовця і слухача/читача викликає стійке коло асоціацій, межі якого є «хиткими і рухливими» [5, с. 45]. Вивчення лінгвокультурем доцільно розглядати з точки зору її змісту і форми вираження. Як вважає В. Воробйов, на відміну від слова та лексико-семантичного варіанта як власне мовних одиниць, лінгвокультура включає в себе сегменти не тільки мови (мовного значення), а й культури (позамовне культурне значення), що репрезентується відповідним знаком. Лінгвокультура як комплексна міжрівнева одиниця є діалектичною єдністю лінгвістичного і екстралінгвістичного (понятійного і предметного) змісту. Ця одиниця більш «глибока» за своєю суттю, ніж слово [5, с. 45].

Г. Алімжанова також наголошує на комплексності даного поняття, адже лінгвокультура включає «сегменти не тільки мови (мовного значення), а й культури (позамовного культурного смислу), що репрезентовані відповідним знаком, тобто вона зосереджує у собі лінгвістичний і екстралінгвістичний зміст» [1, с. 119]. Українська дослідниця Н. Медвідь визначає лінгвокультуру як «лінгвальний конструкт, одиницю мовної свідомості, мовлення», що детермінує культурні фрагменти дійсності у «денотативному, сигніфікативному, конотативному значеннях мовної одиниці та у фонових знаннях про неї» та «генерує загальнокультурну і національно-культурну інформацію» [9, с. 9].

Репрезентуються лінгвокультури через:

1) народну поетичну творчість, яка є суттєвою частиною національної культури народу, важливим джерелом пізнання цивілізації та історії, відображенням суспільної свідомості нації;

2) пам'ятки історії, спеціальні історичні, філософські, соціологічні, літературознавчі, лінгвістичні, естетичні та інші дослідження;

3) вислови видатних діячів науки, мистецтва та літератури, у яких відображені найважливіші оцінки нації та національної особистості;

4) літературні твори як вторинні модельовані системи, у яких знайшла художнє відображення національна особистість (типи та образи) та публіцистика;

5) видатні особистості як модель національної особистості;

6) думки й судження іноземців про певну націю та її культуру [5, с. 56].

Формально лінгвокультуреми виражаються словом, словосполученням, реченням, кількома реченнями, текстом (прецедентний текст). У змістовому плані до лінгвокультурем як лінгвокультурологічних одиниць, у яких виявляється національна лінгвокультура українського народу, ми відносимо також слова-реалії, фразеологізми, прислів'я і приказки, що акумулюють в собі народну мудрість. Лінгвокультуреми-реалії, за твердженням Н. Лепухової, – це мовні одиниці, які позначають елементи «чужої» культури, мають національне, історичне, місцеве або побутове забарвлення та не мають еквівалентів в інших мовах і культурах [8, с. 132].

Термін «лінгвокультурема» визначає не лише назви предметів, а й поняття, концептів, що не зустрічаються або зустрічаються в іншому вигляді у представників іншої лінгвокультурної спільноти. Лінгвокультуреми, що визначають моральні, інтелектуальні та художні цінності нації, риси її менталітету суттєво розширюють традиційні межі реалікона [6, с. 8]. Л. Веденіна до лінгвокультурем відносить назви предметів, поняття, концептів однієї лінгвокультурної спільноти, які не можна зустріти (або які зустрічаються в іншому вигляді) у представників іншої лінгвокультури [3]. Ф. Бацевич у словнику термінів міжкультурної комунікації подає таке визначення лінгвокультурем: це «комплексне поняття, яке застосовується у випадках аналізу міжрівневих лінгвокультурних особливостей одиниць і категорій певної ідіоетнічної мови» [2]. При цьому лінгвокультурема:

– акумулює в собі як власне мовні уявлення, так і тісно пов'язане з ними позамовне культурне середовище;

– може виражатися словом, словосполученням, текстом;

– є носієм конотативного смислу, який повною мірою реалізується лише у випадку повного володіння мовою та культурою певного етносу [2].

Тобто *лінгвокультурема, яка може виражатися у формі слова, словосполучення чи тексту, – це комплексна міжрівнева одиниця, яка будучи діалектичною єдністю лінгвального й екстралінгвального змісту, генерує загальнокультурну і національно-культурну інформацію та вербалізує образи культурних реалій у мові.*

Як слушно зауважує Ю. Сидоренко, «понятійно-предметні відмінності лінгвокультурем про-

являються при зіставленні різних мов, що дає можливість отримати уявлення про культурну специфіку тієї спільноти, мову якої ми досліджуємо» [10, с. 130].

Лінгвокультуреми у науковому тексті можуть виконувати різні **функції**. Передусім слід назвати **етнокультурну функцію** лінгвокультурем, своєрідними компонентами на шляху до виконання якої є:

1. Функція маркера чужої культури

У текстах, які відображають фрагменти чужої мовної картини світу, лінгвокультуремам належить особлива роль: вони репрезентують чужу дійсність. Маркерами «чужого» Н. Фененко називає лексичні одиниці, які є запозиченими словами, що називають «характерні для іншої культури натурфакти, артефакти чи ментефакти» [11, с. 166].

Значну роль у створенні специфічного культурного фону відіграють ономастичні реалії, у більшості випадків – антропоніми та топоніми. Вони стають не просто маркерами національно-культурної приналежності, відображаючи історико-культурне тло певного етносу, а й підтверджують достовірність викладеної інформації, що відіграє важливу роль у сприйнятті наукового тексту.

Так, наприклад, автор аналізованої праці Іван Сеньків вводить німецькомовного читача у світ українських ономастичних лінгвокультурем, нерідко конкретизуючи власні назви: «*In Kryvorivnja wurde Franko von namhaften ukrainischen Forschern (V. Hnatjuk), Prosadichtern (M. Kocjubyns'kyj, O. Kobylans'ka) u.a. besucht. Auch der Autor Hnat Chotkevyc' hielt sich in Kryvorivnja und anderen Dörfern am Čeremoš auf. Hier fand er Motive für seine huzulischen Erzählungen, die bis heute gern gelesen werden. Allmählich wurde die huzulische Volkskultur zum beliebten Thema vieler Schriftsteller (O. Oles', M. Ceremšyna, A. Krušelnyc'kyj, R. Jendyk). Auch die ukrainischen Maler (Ivan Trus und Ivan Severyn) verwendeten für ihre Bilder huzulische Motive*» [12, с. 34].

Слід зазначити, що особлива атмосфера занурення реципієнта в іншу культуру створюється також завдяки реаліям, які описують життя та побут суспільства: важливим при цьому є деталізований опис із введенням у текст невідомих для іноземної культури лінгвокультурем, з подальшими коментарями та поясненнями.

Особливого значення при цьому набувають такі характеристики лінгвокультурем, як ступінь їх відомості в цільовій культурі та рівень їх засвоєння цільовою мовою, частота їх використання в тексті та роль, яка їм належить у межах виконання завдань певного тексту. У процесі відтворення інформації про чужу дійсність нерідко відбувається ненавмисне чи навмисне викривлення чужої картини світу, що значною мірою впливає на результат сприйняття тексту реципієнтом. Хоча надмірна кількість слів на позначення незнайомих для цільової культури чужих лінгвокультурем може суттєво ускладнити розуміння тексту читачем, однак з огляду на цільову аудиторію, яка буде знайомитися з науковим текстом, використання великої кількості лінгвокультурем в даному випадку сприятиме виконанню когнітивної функції тексту.

2. Функція відтворення національного (місцевого) колориту

Національна приналежність є однією з найважливіших типологічних характеристик, яка вказує на етнографічну природу лінгвокультурам, на їхній зв'язок з різними формами матеріальної та духовної культури народу.

Наведену функцію лінгвокультурам також можна назвати локалізуючою. При цьому ми маємо на увазі здатність лінгвокультурами сигналізувати про конкретну етнокультурну та просторову приналежність позначуваного об'єкта. Так, І. Сеньків описує автохтонні етнографічні групи українського етносу: «*Die Besiedlung der Karpaten prägte einen neuen ukrainischen Menschentyp und führte schließlich zur Entstehung dreier ukrainischer Gebirgsstämme: Lemken, Bojken und Huzulen*» [12, с. 14].

Найбільш яскраво локальна віднесеність проявляється в лінгвокультурамах-локалізмах, які відображають унікальну історію та культуру того чи іншого регіону країни. На відміну від національних, локальні лінгвокультурами належать не мові відповідного народу, а або діалекту, або мові менш значної соціальної групи та позначають специфічні для даної сфери об'єкти.

У результаті аналізу ми можемо говорити про те, що найвищим ступенем місцевого колориту характеризуються побутові лінгвокультурами: назви страв та напоїв, посуду, одягу, а також лінгвокультурами, що стосуються організації житлового простору. Такі лексичні одиниці відрізняються найбільш високим ступенем національно-культурної специфіки. Вони рідко відзначаються у двомовних словниках і фіксуються переважно у тлумачних словниках. Значення таких лінгвокультурам часто експлікується в метатекстових коментарях, які містять так звану інтерпретанту локальної приналежності.

На рис. 1 зображено приклад ілюстрацій українських лінгвокультурам та їхнього тлумачення, де поряд з поясненням та транскрибованою оригінальною назвою, залучено також і візуальний канал сприйняття. Світлини, малюнки та ілюстрації, які доповнюють кожен розділ книги, наочно демонструють елементи культури та побуту, типові для місцевих жителів, що, своєю чергою, полегшує сприйняття українських лінгвокультурам у читачів цільової культури.

Fig. 7. Maßgefäß für Milch (mirtuk).

Fig. 8. Gefäß für saure Milch mit Deckel (konovočka nakryvčasta).

Рис. 1. Візуальна складова відтворення українських лінгвокультурам у німецькому науковому тексті

Окрім того, важливим джерелом створення місцевого колориту є топонімічна лексика, адже вона викликає у свідомості носія мови широке коло асоціацій і створює топонімічну модель кар-

тини світу. Тож, якщо у процесі перекладу здійснюється зближення, зіткнення не тільки різних мовних систем, але й різних культур і цивілізацій, то особливо рельєфно цей процес проступає саме при відтворенні топонімічних лінгвокультурам.

Топонімічна лексика у праці І. Сеньківа – це найбільш представлений клас ономастичних лінгвокультурам (ми нарахували 270 топонімічних одиниць). При цьому автор називає як широко відомі топоніми, так і географічні назви місцевого значення, а також гідроніми: «*Die Lemken bewohnten den westlichen Teil der Karpaten vom Poprad-Fluß bis zum Oberlauf des San (ukr. Sjan). In diesem Raum gründeten die ukrainischen Siedler aus dem Raum von Przemysl, Dyniv und Sanok in der ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts zahlreiche Dörfer als Neuordnungen nach walachischem Recht*» [12, с. 15].

Топоніми, які надають необхідний локальний колорит, одночасно покликані бути доказом правдивості наведеної інформації, що сприяє підвищенню довіри реципієнта до автора наукового тексту.

3. Функція відтворення історичного колориту

Темпоральна віднесеність лінгвокультурами пов'язана з часовим чинником, який є істотним елементом мовної картини світу. Це та характеристика лінгвокультурам, яка відображає закріплений за ними часовий, зокрема історично-культурний, період. Таким чином, лінгвокультурама стає знаком своєї епохи.

У монографії І. Сеньківа детально відображено часи та передумови виникнення гуцульського вівчарства, автор зупиняється також на періоді національно-визвольної боротьби під проводом Б. Хмельницького: «*1648 war der Aufstand der ukrainischen Dnjepr-Kosaken unter der Führung ihres Hetmans Bohdan Chmelnyckyj gegen die polnische Adelherrschaft in der Ukraine. Ihm schloß sich die Mehrheit des ukrainischen Volkes in der Westukraine an. An dem Aufstand gegen die pokutischen Starosten und Gutbesitzer beteiligten sich auch die huzulischen Hirten*» [12, с. 43], а також зародження опришківського руху на Західній Україні: «*Das huzulische Opryşkenwesen erreichte seinen Höhenpunkt im 18. Jahrhundert und dauerte bis ins 19. Jahrhundert hinein. Sein bekanntester Führer war Oleksa Dovbuş aus Pečenižyn (1738-1745 war er als Opryşke tätig)*» [12, с. 48].

Маркери темпорального колориту дозволяють реципієнтові ознайомитися з соціально-історичним устроєм певної країни, відображаючи при цьому пов'язані з ним уявлення, поняття, погляди, які реконструюють історичну дійсність певного періоду.

4. Функція створення достовірної картини світу

З огляду на об'єкт дослідження, ми вважаємо за необхідне виокремити також функцію створення лінгвокультурами достовірної картини світу, яка відображається у наукових текстах.

Дослідник використовує у своїй праці лінгвокультурами, які вказують на існуючих людей (der ukrainische Historiker Krypjakevyc [12, с. 45], der Huzule Tanasijčuk [12, с. 48], значні історичні постаті (der Dichter Ivan Franko [12, с. 33], der Hetman Bohdan Chmelnyckyj [12, с. 43])

та існуючі об'єкти дійсності, зокрема, топографічні (*Kolomea, Kosiv, Tatariv, Vorochta, Čeremoš* [12, с. 42]), що підтверджують правдивість тверджень автора.

При цьому створення достовірної картини світу, як бачимо, досягається за допомогою залучення лінгвокультурам, різних за тематичною ознакою, які завдяки своїй значимості повинні бути об'єктом особливої уваги для науковця.

5. Кумулятивна функція

Реалізація кумулятивної функції лінгвокультурам проявляється у відображенні «досвіду народу, його історії, матеріальної та духовної культури як сукупності цінностей, накопичених тією чи іншою етнічною спільнотою» [Карповская, с. 32]. Так, у книзі І. Сеньківа описуються традиції та вірування українського народу – особливості святкування релігійних свят (Великодня та Різдва Христового, зокрема), обряди весілля та поховання, особливості гуцульських танців, ведення домашнього господарства та ремісництва тощо.

Кумулятивна функція лінгвокультурам наче відображається в уривку з праці І. Сеньківа: «*Die Fastnachtzeit (Puščenje) dauerte vom Basiliusfest bis zum großen Fasten vor Ostern. Den Höhenpunkt bildete die Woche, in der man alles essen durfte (zaha'nycja). Es war sogar erlaubt, an den Wochenfastagen, mittwochs und freitags, Fleisch zu essen. In der letzten Woche der Fastnachtzeit (masnycja) durfte man außer Fisch und Eiern noch alle Milchprodukte zu sich nehmen. Man vermied aber Fleisch mit Rücksicht auf das Vieh, um ihm keinen Schaden zuzufügen. Der letzte Sonntag der Fastnachtzeit wurde großgefeiert (Velyke puščenje). Aufgetischt wurden Mehltaschen (pyrohy), gefüllt mit Schafskäse, banuš (Maisbrei auf Sahne gekocht), gekochte Eier und Getränke*» [12, с. 85]. Як бачимо, автор використовує лінгвокультурами з різним тематичним спрямуванням, але всі вони слугують виконанню кумулятивної функції – відображенню досвіду, історії та культури українських гуцулів.

6. Символьна функція

Символьна функція, як вважає Н. Фененко, – це «результат вторинного семіозису, у процесі якого відбуваються зміни категоріальної характеристики реалії: культурний предмет (R-реалія) перетворюється на культурний концепт (C-реалія)» [11, с. 161]. І. Сеньків у своїй праці розкриває значення деяких символів, зокрема, рослин, надаючи безпосередньо у тексті два варіанти народної пісні – транскрибуючи її слова та перекладаючи пісню німецькою мовою:

«*Ihre Wangen gleichen den Rosen,
ihre Zöpfe dem goldenen Flachs,
ihre Augen den schwarzen Früchten des Schlehdorns*»

«*Červona rosa – lyčen'ko jeji,
Žovten'kyj lenok – koson'ka jeji,
Čornen'kyj ternok – očen'ka jeji*».

Пояснення символічного значення рослин І. Сеньків подає також безпосередньо у тексті: «*Die Vergleiche mit den Pflanzen haben symbolische Bedeutung. Die Rose war das Symbol der Heirat, der Flachs das Symbol der Fruchtbarkeit und der Schlehdorn schützte vor Teufeln, Bösen Geistern und Blicken*» [12, с. 102].

7. Асоціативна функція

Зв'язок лінгвокультурам із глибинними пластами народної культури дозволяє використовувати її як основу для ремінісценцій у тексті. Враховуючи той факт, що подібні лінгвокультурами використовуються в конкретному контексті та відображають певний відрізок дійсності за допомогою натяків, алюзій, інтертекстуальних перегуків, а також інформації, переданої мовою жестів, С. Влахов пропонує називати їх «ситуативними реаліями» [4, с. 202].

В аналізованій праці зустрічаємо велику кількість заплісень з народної творчості: пісень, поезій, фразеологізмів:

«*Ach, Anne, mein weißes Wänglein, komm zum Tanz,*

Hättest du nur Schnürschuhchen, zum «Tauben auffliegen».

(*Oj, Annyčko bilolyčko, chody dancuvaty,*

Kobys mala čerevyčky holubci ščibaty.)» [12, с. 105].

Науковець, як і в більшості випадків, сам надає пояснення: «*Auf poetische Weise wurde hier tänzerisches Springen mit dem Auffliegen der Tauben verglichen*» [12, с. 106].

Слід наголосити на тому, що реалії можуть відігравати у науковому тексті роль вузьконаукових термінів, а тому суміщатимуть етнокультурну функцію з інформативною та когнітивною.

Висновки і пропозиції. Розглянувши функціональний потенціал лінгвокультурам, ми можемо зробити такі висновки:

- одна лінгвокультура може реалізовувати одну або декілька функцій одночасно;

- функціонування лінгвокультурам у науковому тексті безпосередньо непов'язане з класифікаційною приналежністю кожної окремої одиниці: лінгвокультурами, відмінні за тематичним спрямуванням, можуть виконувати одні й ті ж самі функції в тексті, а лінгвокультурами з однієї тематичної підгрупи можуть реалізовувати різні функції;

- функція, яка розглядається як домінантна для певної підгрупи (наприклад, функція відтворення локального колориту для топонімів), може лишитися не реалізованою у структурі тексту чи не бути домінантною на певному відрізку тексту;

- лінгвокультурами забезпечують етнокультурну та просторово-часову локалізацію в тексті, і виконуючи ці функції одночасно, слугують підтвердженням того, що лінгвокультурами належать до лексичних одиниць, які не піддаються чіткій регламентації та їхній класифікаційний поділ значною мірою умовний, схематичний та не може претендувати на абсолютну повноту.

Список літератури:

1. Алимжанова Г.М. Сопоставительная лингвокультурология: взаимодействие языка, культуры и человека / Г.М. Алимжанова. – Алматы, 2010. – 300 с.
2. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації: [онлайн-видання] / Ф.С. Бацевич // Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/>.
3. Веденина Л.Г. Теория межкультурной коммуникации и значение слова / Л.Г. Веденина // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 5. – С. 72-76.
4. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М.: Р. Валент, 2006. – 447 с.
5. Воробьев В.В. Лингвокультурология / В.В. Воробьев. – М.: Издательство Российского университета дружбы народов. – 2006. – 112 с.
6. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: Нариси / В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2007. – 262 с.
7. Карповская Н.В. Прагматический потенциал языковых единиц в свете детерминации переводческих решений (на материале испанского языка) / Н.В. Карповская. – Ростов-на-Дону: изд-во ЮФУ, 2009. – 208 с.
8. Лепухова Н.І. Переклад лінгвокультурем (на матеріалі німецьких літературних казок Е.Т.А. Гофмана та В. Гауфа) / Н.І. Лепухова // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – 2015. – Вип. 30. – С. 129-142.
9. Медвідь Н.С. Лінгвокультуремі в українській соціальнопсихологічній прозі першої половини ХХ ст.: Автореферат дис. к. філологічних наук, спец.: 10.02.01 – українська мова / Н.С. Медвідь. – К.: Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 23 с.
10. Сидоренко Ю.І. Теоретичний підхід до визначення поняття лінгвокультурема / Ю.І. Сидоренко // Молодий вчений. – № 4.1(44.1). – 2017. – С. 128-131.
11. Фененко А.А. Кретова. Французские и русские реалии в аспекте теории межъязыковой реноминации: монография / Н.А. Фененко [и др.]. – Воронеж: Издательско-полиграфический центр Воронежского государственного университета, 2013. – 220 с.
12. Senkiv I. Die Hirtenkultur der Huzulen. Eine volkskundliche Studie / Ivan Senkiv. – Marburg, L.: Herder-Inst., 1981. – 186 S.

Ткаченко Ю.В.

Институт филологии
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ УКРАИНСКИХ ЛИНГВОКУЛЬТУРЕМ В НЕМЕЦКИХ НАУЧНЫХ ТЕКСТАХ

Аннотация

Статья посвящена исследованию функций, которые исполняют лингвокультуремы в научных текстах о чужой культуре. Автором проиллюстрировано, в частности, реализацию функционального потенциала украинских лингвокультурем на примере научного текста на немецком языке. Особенное внимание уделяется при этом раскрытию этнокультурной функции. Кроме этого, автор уточняет содержание понятия «лингвокультурема» и сравнивает взгляды разных ученых относительно толкования этого понятия. В статье освещены также источники репрезентации лингвокультурем.

Ключевые слова: лингвокультурема, лингвокультурологическая единица, культурологический аспект перевода, лингвокультурология, фоновые знания, этнолингвистика, лингвальное и экстралингвальное, этнокультурная функция.

Tkachenko Y.V.

Institute of Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv

FUNCTIONAL POTENTIAL OF THE UKRAINIAN LINGUACULTUREMS IN THE GERMAN SCIENTIFIC TEXTS

Summary

The article is devoted to the research of linguaculturems' functions in the scientific texts about foreign culture. The author demonstrated realization of the functional potential of the Ukrainian linguaculturems using the German scientific text. Special attention was paid to representation of the ethnic-cultural function. The author also clarified the content of the concept «linguaculturem» and analyzed various approaches of scientists to the interpretation of this concept. The sources of representation of linguaculturems are also shown in the article.

Keywords: linguaculturem, linguacultural unit, cultural aspect of translation, cultural linguistics, background knowledge, ethnolinguistics, linguistic and extralinguistic, ethnic-cultural function.